

การวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของนักการเมืองในปัจจุบันกับการยอมรับ ของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ*

Analysis of image of politicians today and the acceptance of the people in Chaiyaphum Province

ณัฐ สวาสดิ์รัตน์ และสมุท สวงวนสิน

Narat Sawadrath and Samurt Sanguansin

วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Chaiyaphum Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: narat.sw@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ ปัจจัยการยอมรับ และวิเคราะห์แนวทางการสร้างภาพลักษณ์ของนักการเมืองที่ดีตามหลักพุทธธรรม เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยวิจัยเชิงเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 35 รูป/คน และใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย ในการวิจัยเชิงปริมาณใช้การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง 400 คน และวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาพลักษณ์ของนักการเมืองต้องมี 1) คุณธรรม จริยธรรม คือ ต้องมีประวัติส่วนตัวและครอบครัวที่ขาวสะอาด 2) มีมนุษยสัมพันธ์ คือ ควรเป็นคนท้องถิ่นโดยกำเนิด สามารถสื่อสารเข้าใจในขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างดี 3) มีการศึกษาสูง คือ สามารถเป็นที่พึ่ง เป็นตัวแทนในการนำความเจริญมาสู่ชุมชนได้

2. ปัจจัยการยอมรับนักการเมืองของประชาชน คือ 1) ด้านแรงจูงใจ อันเกิดจากการยอมรับหรือชื่นชมในตัวนักการเมือง มีการเยี่ยมเยื่อน การพูดจาสนทนากับประชาชนด้วยภาษาพื้นถิ่น 2) ด้านภูมิหลัง อันเกิดยอมรับนักการเมืองที่เคยเป็นนักการเมืองหรือเคยเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่มาก่อน 3) ด้านทัศนคติทางการเมือง โดยจะยอมรับในตัวบุคคลมากกว่าพรรคการเมือง

3. แนวทางในการสร้างภาพลักษณ์ของนักการเมืองที่ดีตามหลักพุทธธรรม ประกอบด้วย 1) ด้านแรงจูงใจ มีหลักฆราวาสธรรม คือ (1) มีจาคะ: รู้จักการเสียสละ (2) มีทมะ: มีการฝึกฝนตนเอง การข่มใจ

*ได้รับบทความ: 3 มีนาคม 2566; แก้ไขบทความ: 30 มีนาคม 2566; ตอรับตีพิมพ์: 30 มีนาคม 2566

Received: March 3, 2023; Revised: March 30, 2023; Accepted: March 30, 2023

การควบคุมอารมณ์ของตนเอง มั่นคงในความดีอยู่เสมอ 2) ด้านภูมิหลัง มีหลักฆราวาสธรรม คือ (1) มีสัจจะ และ (2) มีจาคะ เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ด้วยความซื่อสัตย์ ซื่อตรง พุดจริงทำจริงและปฏิเสธความไม่ถูกต้อง 3) ด้านทัศนคติทางการเมือง มีหลักฆราวาสธรรม คือ (1) มีขันติ: อดทนในการต่อสู้กับความลำบากในการสร้างคุณงามความดีในทางสุจริต และ (2) มีทมะ: มุ่งมั่นหมั่นสร้างความคิดให้เป็นที่น่าประทับใจ ออกล้นต่อเสียงวิจารณ์ และจะฝึกตนอยู่เสมอ

คำสำคัญ: นักการเมือง; ภาพลักษณ์; การยอมรับ

Abstract

The objectives of this research were to study the current image, the factors of acceptance and analyze the guidelines for creating of a good politician's image according to Buddhist principles. This research was mixed method research: qualitative and quantitative researches by study from related documents and In-depth interviews 35 key informants. Data were analyzed by inductive method. For quantitative research, data were collected from 400 samples by using of a questionnaire and analyzed by descriptive statistics.

The results showed that:

1. The image of a politician must have 1) morality and ethics, i.e. must have a good behavior and Family members should also have an unblemished history; 2) human relations, i.e. should be a native people and able to communicate and understand local customs and culture at well; 3) Highly educated, i.e. able to be depended on be an agent in bringing prosperity to the community.
2. The factors of public acceptance of politicians were 1) Motivation which arising from acceptance or admiration of politicians, have a visiting and conversation with the people in local language 2) Background of politicians who used to be politicians or former senior government officials. 3) Political attitude which accepts more individuals than political parties.
3. Guidelines for creating a good politician's image according to Buddhist principles consist of 1) Motivation, having secular principles, namely (1) Caga: giving and sacrifice (2) Tama: self-training, self-restraint, and control own emotions 2) Background of politicians, there are secular principles, namely (1) truthfulness and (2) virtue as a guideline for practice with honesty, honesty, speaking the truth, doing the truth and reject inaccuracy; 3) Political

attitudes There are secular principles: (1) having patience: patience in fighting hardships in order to create good deeds in good faith, and (2) having faith in making good deeds manifest tolerant of criticism and will always practice.

Keywords: Politician; Image; acceptance

1. บทนำ

ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยมากกว่า 90 ปีมาแล้ว ผ่านการปฏิวัติรัฐประหารยึดอำนาจการปกครองโดยทหาร และการต่อสู้กันทางแนวคิดทางการเมืองในแต่ละสมัย จนถึงปัจจุบัน ลักษณะของประชาธิปไตยไทยในปัจจุบันยังมีลักษณะกึ่งประชาธิปไตยกึ่งเผด็จการ ทั้งยังคงมีแนวคิดที่แบ่งเป็นฝักฝ่าย กล่าวคือ เป็นฝ่ายอนุรักษนิยมบ้าง เป็นฝ่ายเสรีนิยมบ้าง ในขณะที่ประชาชนก็มีความอิสระเสรีในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้นและยังมีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเพื่อเลือกตั้งนักการเมืองที่ตนเองชื่นชอบไปเป็นผู้ใช้อำนาจแทนตนเองในการปกครองประเทศ

ในการปกครองโดยผู้แทนในสังคมประชาธิปไตยนี้ นักการเมืองจัดว่าเป็นผู้นำเสนอตนเองเพื่อให้ประชาชนได้เลือกให้เข้าไปทำหน้าที่ในการปกครองแทนประชาชน ดังนั้น สิ่งที่นักการเมืองควรมีและจะต้องมีก็คือ ภาพลักษณ์ทางการเมือง ซึ่งภาพลักษณ์ทางการเมืองอาจเกิดขึ้นได้ในสองทาง ในด้านหนึ่งภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติก็คือการปล่อยให้ภาพลักษณ์เป็นไปตามสภาพแวดล้อมที่มากกระทบ ซึ่งอาจจะคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงอันเป็นผลมาจากอิทธิพลของทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ความรู้สึกสำนึกคิดของ

ประชาชน ในอีกด้านหนึ่งภาพลักษณ์ที่เกิดจากการปรุงแต่ง ก็คือ การใช้กระบวนการสร้างภาพให้เกิดขึ้นตามจุดมุ่งหมาย ไม่ว่าภาพที่สื่อแสดงออกมาจะจริงหรือไม่ก็ตาม นักการเมืองหรือพรรคการเมืองระดับนำจึงมักไม่ปล่อยให้ภาพลักษณ์เป็นไปเองตามธรรมชาติ

อย่างไรก็ตาม การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีนั้นจำเป็นต้องดำรงอยู่อย่างถาวรในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ผ่านการผลิตซ้ำต่อกันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอและวางอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง ดังนั้น การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีจึงต้องผ่านการวางแผน กำหนดกลุ่มเป้าหมาย และเหมาะสมกับบุคลิกภาพส่วนตัวของนักการเมืองพร้อมกับอาศัยเทคนิคการสร้างภาพลักษณ์ ด้วยเหตุที่การเลือกตั้งในสังคมข้อมูลข่าวสารปัจจุบัน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ได้สัมผัสโดยตรงกับผู้สมัครรับเลือกตั้งมากเท่ากับการเลือกผ่าน “ภาพลักษณ์” ที่นำเสนอโดยสื่อมวลชน นั้นหมายความว่า การรณรงค์ทางการเมืองในสภาพจริงเป็นเสมือนภาพจำลองกิจกรรมทางการเมือง (ธัญชา ตรีรัตน์, 2559, หน้า 2-3) ความนิยมทางการเมืองและภาพของนักการเมืองในใจของผู้คนในสังคมหรือ “จินตภาพ” หรือ “ภาพลักษณ์” นั้นไม่คงที่เสมอไป บทบาทและพฤติกรรมที่ผู้คนได้รับรู้จะส่งผลเกิดเป็นความรู้สึกและเกิดภาพในการแสดงออกของนักการเมืองแม้จะมีการเผยแพร่

ข่าวดีเพียงใด แต่ถ้าปราศจากความจริงใจหรือไม่สามารถทำให้สังคมเชื่อใจได้ก็เป็นแค่การ “สร้างภาพ” ซึ่งไม่จริงยั่งยืน ต่างกับการมี “ภาพลักษณ์” เชิงบวกซึ่งเกิดจากการสั่งสมการรับรู้ในสิ่งที่ดีและความรู้สึกเชื่อใจว่าดีการสร้างภาพทางการเมืองดูจะไม่ค่อยจีรังนัก เมื่อกระแสสังคมกลายเป็นสื่อกระแสหลักที่ชี้นำความคิดของประชาชน การสร้างภาพเป็นความจำเป็นสำหรับนักการเมือง จนบางครั้งทำให้เสียจุดยืนทางการเมืองก็มี จะเอาระยะทางการเมืองในปัจจุบันเป็นเรื่องที่หายาก เพราะเมื่อกระแสสังคมชอบอะไรที่มีแต่เปลือก นักการเมืองก็ต้องสร้างเปลือกขึ้นมาห่อหุ้มความเป็นจริงเอาไว้เช่นกัน (สุวัฒน์ ทองธนากุล, 2548, หน้า 2)

ในประเทศไทย ภาพลักษณ์ของนักการเมืองในสายตาของคนส่วนใหญ่ที่สะท้อนถึงบุคลิกและลักษณะนิสัย ได้ถูกกำหนดออกมาจากความรู้สึกนึกคิดผ่านภาพที่เห็นจนกลายเป็นภาพลักษณ์ที่ติดตัวนักการเมือง เช่น ภาพลักษณ์ของความซื่อสัตย์สุจริต ภาพลักษณ์ของการกล้าตัดสินใจ รับผิดชอบ นอกจากนี้การสร้างภาพลักษณ์เป็นเรื่องของความรู้สึกและอารมณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งต่างๆ เป็นความรู้ในเชิงอัตวิสัย เนื่องมาจากประสบการณ์ของตนเอง แต่ข้อจำกัดคือมนุษย์ไม่สามารถรับรู้และทำความเข้าใจกับทุกสิ่งได้เสมอไป ดังนั้นตนเองจะได้เพียง “ภาพ” ซึ่งต้องตีความเองโดยใช้ค่านิยม ความเชื่อและทัศนคติเดิม ดังนั้นภาพลักษณ์จึงเป็นเรื่องของการตีความ โดยผ่านประสบการณ์ตรงและประสบ การณ์โดยอ้อม แทนความหมายเชิงอัตวิสัยของสิ่งต่างๆ ที่รับรู้ภาพที่

ปรากฏจะเป็นตัวแทนของการรับรู้ในเชิงความหมายที่ผ่านกระบวนการของการรับรู้อย่างเลือกสรรและก่อให้เกิดความหมายของสิ่งต่างๆ ซึ่งกระบวนการนี้คือกระบวนการเกิดภาพลักษณ์ การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีนั้น ควรเกิดจากข้อเท็จจริงและกิจกรรมหรืองานที่ทำกันอยู่เป็นประจำ โดยไม่ควรปล่อยให้เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติแต่ต้องวางแผนการสื่อสารสร้างภาพลักษณ์ให้เป็นระบบแบบแผนถูกต้องเป็นไปตามความจริง เพราะการปล่อยให้เกิดภาพลักษณ์เป็นไปโดยธรรมชาติทำให้เกิดลักษณะที่แท้จริงขององค์กรหรือตัวบุคคลที่ปรากฏสู่สายตาประชาชนบิดเบือน ดังนั้น นักการเมืองจึงพยายามนำเสนอภาพลักษณ์ผ่านสื่อต่างๆ เช่น การพบปะประชาชนในพื้นที่ การใช้โปสเตอร์ ใบปลิวหรือแผ่นพับที่ให้ข้อมูลถึงประวัติการทำงาน การศึกษารวมถึงภาพการทำงานเพื่อประชาชน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงภาพลักษณ์ของนักการเมืองในปัจจุบันนั้นเป็นอย่างไร และมีปัจจัยใดบ้างที่ก่อให้เกิดการยอมรับในนักการเมืองที่มีต่อประชาชน โดยผู้วิจัยจะทำการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิเพื่อจำกัดขอบเขตพื้นที่การวิจัยให้ชัดเจน และยังไม่เคยมีผู้ใดทำการศึกษาในพื้นที่มาก่อน นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังมีความสนใจที่จะหลักพุทธธรรมอันเป็นหลักพื้นฐานในการปฏิบัติตนของชาวพุทธนำมาพิจารณาเพิ่มเติมว่า หลักพุทธธรรมที่จะนำมาปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการสร้างภาพลักษณ์ของนักการเมืองและการสร้างการยอมรับของนักการเมืองต่อประชาชน ควรมีแนวปฏิบัติเช่นไร จึงสนใจที่จะศึกษา การวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของนักการเมืองใน

ปัจจุบันกับการยอมรับของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ เพื่อนำเสนอแนวทางในการสร้างภาพลักษณ์ของนักการเมืองที่ดีตามหลักพุทธธรรมต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของนักการเมืองในปัจจุบันของจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการยอมรับนักการเมืองของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อวิเคราะห์แนวทางในการสร้างภาพลักษณ์ของนักการเมืองที่ดีตามหลักพุทธธรรม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นกระบวนการศึกษาวิจัยแบบผสมวิธี โดยดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 1,118,750 คน (สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กระทรวงมหาดไทย) และคำนวณหากลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1967, p. 398) จำนวน 400 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Cluster random Sampling) และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ ได้แก่ พระสงฆ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำท้องถิ่น และประชาชน ในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 35 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสอบถาม ที่พัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ที่กำหนด จำนวน 60 ข้อ และแต่ละข้อคำถามจะมีระดับการวัด (Scale) ให้เลือกตอบ

5 ระดับ คือเห็นด้วยมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด 2) แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบกึ่งทางการและการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นอิสระในการตอบโดยข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลปฐมภูมิทั้งหมดทำให้ทราบภาพสะท้อนข้อเท็จจริงตามกรอบแนวคิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้จำแนกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดย 1) ผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือขออนุญาตในการเก็บข้อมูลถึงกลุ่มตัวอย่าง ผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัย ผู้ให้สัมภาษณ์ 2) แจ้งความประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3) กำหนดนัดหมายวันเวลาที่จะดำเนินการสัมภาษณ์ และ 4) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้จำแนกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมทั้งแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนด นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของความเรียงประกอบตาราง 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการแบบสามเส้าเป็นการใช้ข้อมูลจาก 3 กลุ่มยืนยันกัน โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตมาตรวจสอบและคัดสรรเฉพาะข้อมูลที่ตรงกันส่วนข้อมูลที่ไม่ตรงกันไปนํามาหาข้อมูลเพิ่มเติมถึงสาเหตุของข้อมูลที่ไม่ตรงกัน หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาประกอบกับผลการวิจัยเชิงปริมาณ นำมาจัดหมวดหมู่แล้วตีความ แปรความ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาตามหลักอุปนัย

4. สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยพบประเด็นที่มีสาระสำคัญดังนี้

1. ผลการศึกษาภาพลักษณ์ของนักการเมืองในจังหวัดชัยภูมิ

1.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่าในปัจจุบันมีการตรวจสอบจริยธรรมของนักการเมืองหลายครั้ง เนื่องจากกฎหมายตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มีการลงโทษนักการเมืองที่ขาดจริยธรรมทางการเมืองอย่างรุนแรง ประชาชนสามารถรับฟังข่าวสารได้ทางสื่อมวลชน ดังนั้นนักการเมืองจึงต้องระมัดระวังตัวไม่ให้ถูกลงโทษ ส่งผลดีให้กับสังคมด้วย ขณะเดียวกันประชาชนก็จะเห็นนักการเมืองที่มีคุณธรรมจริยธรรมชัดเจนขึ้นด้วย

ในข้อมูลแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างพบว่าประชาชนต้องการมีนักการเมืองที่ไม่มีประวัติต่างปร้อยในเรื่องศีลธรรม นักการเมืองและครอบครัวต้องแสดงให้เห็นว่าเป็นคนดีมีคุณธรรม นักการเมืองที่ดีต้องรักษาคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้กับประชาชน สิ่งที่ได้รับปากว่าจะทำให้ต้องทำ หากมีปัญหาต้องชี้แจงให้ประชาชนทราบ และที่สำคัญคือนักการเมืองต้องแก้ปัญหาด้วยปัญญา ไม่แก้ปัญหาวัยอารมณ์หรือความรุนแรง

1.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า นักการเมืองควรเป็นคนท้องถิ่นโดยกำเนิด เพราะการพูดคุยกาษาถิ่นจะทำให้สามารถสื่อสารกับประชาชนได้เข้าใจ และเป็นกันเอง การใช้ภาษาถิ่นทำให้เกิดความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันไม่รู้สึกละแวก ซึ่งคนอีสานมัก

จะระมัดระวังตัวเองในเวลาพูดคุยนทนากับคนภาคกลาง จะรู้สึกเกร็งรู้สึกเกร็งทำให้การเข้าใจการปรับตัวทำได้ช้า นักการเมืองหลังได้รับเลือกตั้งแล้ว มักไม่ได้พบปะปรึกษา แม้แต่การไถ่ถามสารทุกข์ต่างๆ จะมีได้พบหน้านักการเมืองบ้างก็ตอนมีงานบุญใหญ่ๆ

ในข้อมูลแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างพบว่าหากนักการเมืองเป็นคนในท้องถิ่น จะทำให้นักการเมืองกับประชาชนสามารถสื่อสารกันได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างยังเห็นว่า นักการเมืองควรลงพื้นที่ด้วยตนเอง เพื่อให้สามารถทราบปัญหาได้โดยตรงไม่ผ่านตัวแทน และทำให้เกิดช่องว่างในสังคมระหว่างประชาชนกับนักการเมือง การขย่นลงพื้นที่จะทำให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจ และเกิดศรัทธาในตัวนักการเมืองด้วย

1.3 ด้านการศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ในปัจจุบันนักการเมืองเป็นผู้มีการศึกษามากขึ้น นักการเมืองที่มีการศึกษาก็จะเป็นผู้รู้ระเบียบปฏิบัติ รู้กฎหมาย สามารถเป็นปากเป็นเสียงให้กับประชาชนได้ให้คำปรึกษาข้อชี้แนะที่ถูกต้อง ในทางกลับกันพรรคการเมืองก็ต้องการนักการเมืองที่มีการศึกษาสูงไปช่วยพัฒนาพรรคการเมืองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในข้อมูลแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างพบว่า นักการเมืองที่มีความรู้ส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นคนดีเป็นคนมีความรู้มีความสามารถในการบริหารบ้านเมืองได้ การได้นักการเมืองที่มีความรู้สามารถดำรงตำแหน่งทางการเมือง ก็จะส่งผลให้มีคนดีไปบริหารบ้านเมืองด้วย

2. ผลการศึกษาปัจจัยการยอมรับนักรการเมืองของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ

2.1 ด้านภูมิหลังของนักรการเมือง จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ปัจจัยที่ประชาชนยอมรับนักรการเมืองมากที่สุดคือยอมรับนักรการเมืองเก่าที่มีประวัติดีไม่ค่าพรัอย ยอมรับนักรการเมืองที่เคยดำรงตำแหน่งทางราชการในระดับสูงมาก่อน เพราะเห็นว่าทั้งนักรการเมืองเก่าและข้าราชการเก่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการบริหารราชการได้ดีมาก่อน แต่ทั้งหมดนี้ต้องไม่มีประวัติเสื่อมเสีย

ในข้อมูลแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างพบว่า นอกจากภูมิหลังของนักรการเมืองที่เคยเป็นนักรการเมืองเดิมหรือเคยเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่แล้ว ประชาชนยังยอมรับนักรการเมืองที่เคยมีอาชีพที่เอื้อประโยชน์ให้ประชาชน เช่น หนายความ แพทย์ ครู มักจะได้รับการยอมรับในลำดับต้นๆ

2.2 ด้านแรงจูงใจของประชาชน จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ประชาชนได้รับแรงจูงใจจากนักรการเมืองท้องถิ่นที่ใช้ภาษาอีสานเป็นสื่อในการสนทนา ปราศรัย พบปะพูดคุยทำให้เกิดความเป็นกันเอง ทำให้เกิดความชื่นชม นิยมในตัวนักรการเมืองและคล้อยตามคำพูดของนักรการเมือง แม้ยังไม่มีผลเป็นรูปธรรมก็ตาม

ในข้อมูลแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างพบว่า ถึงแม้ว่านักรการเมืองจะได้รับความเชื่อมั่นเชื่อถือจากประชาชนไปเท่าไรก็ตาม แต่นักรการเมืองจะต้องเกาะติดพื้นที่ ไม่ปล่อยปะละเลยหรือให้ตัวแทน เข้ามาทำกิจกรรมแทนตน ซึ่งจะทำให้

สัมพันธภาพที่สร้างไว้ค่อยๆเลือนหายไป การลงพื้นที่บ่อยๆ เพื่อรับฟัง และแก้ปัญหาให้ประชาชนเป็นสิ่งทีนักรการเมืองควรกระทำ

2.3 ด้านทัศนคติทางการเมืองของประชาชน จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ประชาชนเห็นว่าพรรคการเมืองมีอิทธิพลอย่างมากต่อนักรการเมือง โดยเฉพาะนักรการเมืองหน้าใหม่ที่เพิ่งเข้าสู่วงการเมืองและมีภูมิความรู้ไม่สูงนักมักจะถูกพรรคการเมืองชักนำให้คล้อยตามจนอุดมการณ์ของตนเองและความตั้งใจเดิมที่ไว้ไว้กับประชาชนหายไป กลายเป็นผู้ปฏิบัติตามนโยบายของพรรคและไม่สามารถทำตามที่ตั้งใจไว้ได้

ในข้อมูลแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างพบว่า นักรการเมืองที่มีการศึกษาสูงจะมีความเป็นตัวของตัวเองมาก สามารถต่อรองความต้องการของตนกับพรรคได้มากกว่า ในขณะที่เดียวกันพรรคการเมืองก็ต้องการนักรการเมืองที่มีภูมิความรู้สูงเพื่อนำไปช่วยในการพัฒนาพรรคการเมืองด้วย จึงเป็นเหตุผลของทัศนคติที่ว่านักรการเมืองที่มีการศึกษาสูงสามารถเป็นปากเป็นเสียงให้กับประชาชนได้

3. การวิเคราะห์แนวทางในการสร้างภาพลักษณ์ของนักรการเมืองที่ดีตามหลักพุทธธรรม การวิเคราะห์แนวทางในการสร้างภาพลักษณ์ของนักรการเมืองตามหลักพุทธธรรมนั้น ผู้วิจัยได้นำปัจจัยการยอมรับนักรการเมืองของประชาชนมาเป็นตัวตั้งแล้วจึงนำภาพลักษณ์ของนักรการเมืองในปัจจุบันมาจับว่าภาพลักษณ์ใดที่ประชาชนยอมรับแล้วจึงใช้ฆราวาสธรรม 4 มาเป็นแนวทางในการ

พิจารณาปัจจัยการยอมรับนักการเมืองของประชาชน ใช้สัปปริสรธรรม 7 เป็นแนวทางในการพิจารณาภาพลักษณ์ของนักการเมือง ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

3.1 ภูมิหลังของนักการเมืองผู้ให้ข้อมูลสำคัญแสดงความเห็นด้วยร้อยละ 72 ในเรื่อง ที่นักการเมืองมีภูมิหลังเคยเป็นข้าราชการในระดับสูงหรือเคยเป็นนักการเมืองมาก่อนซึ่งเคยมีผลงานเป็นที่ประจักษ์มาแล้ว โดยเฉพาะผู้ที่แสดงถึงการมีคุณธรรม โปร่งใส ประวัติส่วนตัวไม่ต่างพร้อย การรักษาคุณงามความดีในขณะที่ดำรงตำแหน่ง ก่อสร้างเกียรติคุณชื่อเสียงเอาไว้ได้ ต้องอาศัยการประพฤติปฏิบัติตนตามแนวทางฆราวาสธรรม ทั้งสัจจะที่นักการเมืองต้องรักษาความซื่อตรง การพูดที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าได้ทำตามที่เคยรับปากกับประชาชนไว้แล้ว และจะต้องมีจาคะ คือต้องรู้จักการเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ทั้งการสละลาภยศที่ได้มาโดยไม่ถูกต้อง เพื่อรักษาเกียรติของตนไม่ให้มัวหมอง

3.2 แรงจูงใจของประชาชนผู้ให้ข้อมูลสำคัญแสดงความเห็นด้วยถึงร้อยละ 84 ในเรื่อง ที่นักการเมืองเป็นชาวชัยภูมิโดยกำเนิด ทั้งนี้เพราะประชาชนมองเห็นแรงจูงใจที่มีนักการเมืองที่พูดภาษาอีสาน มีชนบทรธรรมเนียมของคนชัยภูมิ และสามารถสื่อสารอย่างไม่เคอะเขิน จูงใจให้สามารถรับฟังนโยบายเรื่องราวทางการเมืองต่างๆ ได้ดีกว่าเดิม และนักการเมืองจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ขยันลงพื้นที่เยี่ยมเยียนประชาชนอยู่เสมอ ในกรณีนี้ฆราวาสธรรมที่ต้องพิจารณานำมาเป็นแนวทางปฏิบัติคือจาคะ คือ การให้ที่ไม่หวังผล

ตอบแทน การให้นี้ไม่จำเป็นต้องให้เป็นทรัพย์สินหรือของมีค่า เพียงให้น้ำใจ ให้ความเห็นอกเห็นใจช่วยเหลือเมื่อชาวบ้านมีทุกข์ก็ถือเป็นการให้แล้ว นอกจากนั้นนักการเมืองยังต้องมีทักษะคือการฝึกฝนตนเอง การข่มใจ การควบคุมอารมณ์ของตนเอง ไม่ใช้อารมณ์ฉุนเฉียวเมื่ออยู่กับประชาชน ฝึกฝนตนเองให้เป็นคนมีเหตุผล

3.3 ทักษะคติทางการเมืองของประชาชน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแสดงความเห็นด้วยถึงร้อยละ 68 ในเรื่อง ที่พรรคการเมืองมักมีอิทธิพลต่อนักการเมือง จะเห็นได้เสมือนว่านักการเมืองเมื่อยังไม่สังกัดพรรคจะเป็นคนมีอุดมการณ์มุ่งช่วยเหลือประชาชนพัฒนาสังคม แต่เมื่อเข้าไปสังกัดพรรคการเมืองแล้วอุดมการณ์จะค่อยๆ หายไป สำหรับความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่านักการเมืองที่มีความรู้มีการศึกษาได้รับการอบรมมาแล้วจะเป็นผู้ที่มีจุดยืนเป็นของตนเองไม่ถูกครอบงำง่ายๆ การศึกษาทำให้คนมีคุณค่า พรรคการเมืองก็อยากได้คนที่มีการศึกษามาสังกัดพรรคของตนเช่นกัน ในกรณีนี้ฆราวาสธรรมที่จะเป็นแนวทางให้กับนักการเมืองได้คือ ขันติ ความอดทน เข้มแข็ง ขยันหมั่นเพียร คือนักการเมืองต้องอดทนในการต่อสู้กับความทุกข์ยากความลำบากในการหาเสียงสร้างคุณงามความดีในทางสุจริต ไม่ย่อท้อต่อความเหนื่อยยาก หมั่นสร้างความดีให้เป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชน อดกลั้นต่อเสียงวิพากษ์วิจารณ์ ไม่ทอดถอนใจต่ออุปสรรคใดๆ และเพียรสร้างแต่สิ่งดีงาม และทมะ การฝึกฝนตนเอง การข่มใจ การควบคุมอารมณ์ของตนเอง ไม่เห็นแก่อาภิสสินจ้างรางวัลใดๆ ที่ได้มาอย่างไม่ชอบธรรม

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์ภาพลักษณ์นักการเมืองในปัจจุบันกับการยอมรับของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ มีประเด็นในการอภิปรายจำแนกตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ภาพลักษณ์ของนักการเมืองในปัจจุบันของจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ภาพลักษณ์ของนักการเมืองจะเป็นบุคลิกส่วนตัวที่ติดตัวมาแต่กำเนิดทำให้ผู้พบเห็นนิยมชมชอบตั้งแต่แรกพบ และสามารถพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ ภาพลักษณ์คือมุมมองของประชาชนหรือบุคคลเป็นความรู้สึกนึกคิดที่เกิดจากการได้รับสัมผัสหรือรับรู้ อาจเป็นความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจนำเสนอให้สาธารณชนรับรู้ ภาพที่ปรากฏในมุมมองของผู้รับรู้หากเป็นภาพลักษณ์ที่ดีก็จะทำให้ประชาชนหรือบุคคลเกิดความประทับใจน่าเชื่อถือแต่หากเป็นภาพลักษณ์ที่ไม่ดีก็จะทำให้ไม่เกิดความประทับใจไม่น่าเชื่อถือกลางแคลงใจสอดคล้องกับจิตพิสัย ศรีประกายเพ็ชร (2537, หน้า 22) ที่กล่าวว่า ภาพลักษณ์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้กับสถาบันทุกแห่ง เพียงแต่จะเลือนรางหรือชัดเจนและเป็นภาพที่ดีหรือเลวเท่านั้นสอดคล้องกับพรทิพย์ พิมลสินธุ์ (2540, หน้า 42) ที่กล่าวถึงภาพลักษณ์ในปัจจุบันว่าภาพลักษณ์ปัจจุบัน (Current Image) เป็นภาพพจน์ในความเป็นจริง ซึ่งอาจเป็นภาพพจน์เชิงลบหรือเชิงบวกก็ได้จะเป็นภาพพจน์ที่เกิดมาโดยธรรมชาติหรือโดยเจตนาก็ตาม และภาพลักษณ์กระจกเงา (Mirror Image) เปรียบกับเวลาที่คนเราส่องกระจกก็จะเห็นภาพตัวเอง ในการสร้างภาพลักษณ์ เกรียงศักดิ์ โลหะชาละ (2533, หน้า 22) ได้กล่าวว่าการสร้าง

ภาพลักษณ์ที่ดีมีส่วนประกอบต่างๆ อีกหลากหลาย เช่นบุคลิกส่วนตัวที่เหมาะสม ถือเป็นสิ่งสำคัญมากในการสร้างภาพลักษณ์ เพราะจะเป็นสิ่งแรกที่ประชาชนได้พบเห็น ซึ่งจะเกิดความประทับใจเลื่อมใสและเชื่อถือขึ้นอยู่กับการแสดงออก บุคลิกท่าทางของนักการเมือง ทั้งนี้การศึกษาข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายจะสามารถทำให้สร้างภาพลักษณ์ได้ง่ายขึ้น เช่นเมื่อนักการเมืองลงหาเสียงที่พื้นที่ชนบท มักจะมีการแสดงออกถึงความกินง่ายอยู่ง่าย ติดดิน เพราะชาวบ้านจะประทับใจว่านักการเมืองที่เป็นผู้มีอำนาจสามารถ ใช้ชีวิตเรียบง่ายได้เหมือนประชาชน และเกิดความรู้สึกว่า “เราเป็นพวกเดียวกัน” และ “เราเข้าใจคุณ” เทคนิคการสร้างภาพ ลักษณะต้องมีประสิทธิภาพสูง เพราะจะต้องแข่งขันกับบุคคลอื่น โดยนักการเมืองต้องสร้างภาพลักษณ์ที่ดีน่าเชื่อถือ และน่าประทับใจ ทั้งนี้อาจใช้เทคนิค สื่อต่างๆ ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ในเวลาอันรวดเร็ว และกระจายเป็นวงกว้าง โดยเฉพาะในปัจจุบันพรรคและนักการเมืองนิยมใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการหาเสียงหรือให้ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเองเพราะเชื่อว่าสามารถเข้าถึงกลุ่มคนในวัยรุ่นและวัยทำงานได้มากที่สุด และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้เป็นอย่างดีและสามารถเข้ากับกลุ่มชนทั่วไปได้ดังจะเห็นได้จากช่วงการเลือกตั้ง นักการเมืองจะพยายามเข้าถึงประชาชนในทุกพื้นที่และทุกกลุ่มอาชีพ ในด้านคุณธรรมจริยธรรม ตามแนวคิดของคนไทยหรือชาวตะวันออกมักให้ความสำคัญกับคุณธรรม บุคคลผู้ไม่มีคุณธรรมหรือประพฤติผิดมีความต่างพริ้วทาง

ศีลธรรม จะเป็นผู้ที่สังคมไม่ไว้วางใจไปอีกนานกว่าจะลืม

2. ปัจจัยการยอมรับของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ สำหรับกระบวนการจูงใจให้ยอมรับของมนุษย์ในการทำงาน ซึ่งการสร้างแรงจูงใจนั้นจะต้องเข้าใจกระบวนการทางความคิดและการรับรู้ของบุคคลก่อน โดยปกติเมื่อคนจะทำงานเพิ่มขึ้นจากระดับปกติเขาจะคิดว่าเขาจะได้อะไรจากการกระทำนั้นหรือการคาดคิดว่าอะไรจะเกิดขึ้นเมื่อเขาได้แสดงพฤติกรรมบางอย่าง ในกรณีของการทำงาน พนักงานจะเพิ่มความพยายามมากขึ้นเมื่อเขาคิดว่าการกระทำนั้นนำไปสู่ผลลัพธ์บางประการที่เขามีความพึงพอใจ เช่นเมื่อทำงานหนักขึ้นผลการปฏิบัติ งานของเขาอยู่ในเกณฑ์ที่ดีขึ้นทำให้เขาได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งและได้ค่าจ้างเพิ่มขึ้น ค่าจ้างกับตำแหน่งเป็นผลของการทำงานหนักและเป็นรางวัลที่เขาต้องการเพราะทำให้เขารู้สึกว่าได้รับการยกย่องจากผู้อื่นมากขึ้น แต่ถ้าเขาคิดว่าแม้เขาจะทำงานหนักขึ้นเท่าไรก็ตามหัวหน้าของเขาก็ไม่เคยสนใจดูแลยกย่องเขาจึงเป็นไปได้ที่เขาจะได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งเขาก็ไม่เห็นความจำเป็นของการทำงานเพิ่มขึ้น ความรุนแรงของพฤติกรรมที่จะทำงานขึ้นอยู่กับการคาดหวังที่จะกระทำตามความคาดหวังนั้นรวมถึงการดึงดูดใจของผลลัพธ์ที่จะได้รับซึ่งจะมีเรื่องของการดึงดูดใจ การเชื่อมโยงรางวัลกับผลงานและการเชื่อมโยงระหว่างผลงานกับความพยายาม เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539, หน้า 139-149) กล่าวถึง นักการเมืองที่ดีว่า นักการเมืองหรือผู้ปฏิบัติงานทางการเมืองเป็นส่วน

ประกอบสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองของประเทศเพราะนักการเมืองเป็นบุคคลที่ประชาชนมอบอำนาจให้ทำหน้าที่แทนตน

ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นักการเมืองจะต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และเหมาะสมกับการได้รับความไว้วางใจจากประชาชนเจ้าของอำนาจ สำหรับคุณสมบัติการเป็นนักการเมืองที่ดีนั้น ซึ่งสอดคล้องกับลิตธิ์ ธีรเวคิน (2543, หน้า 34) ที่กล่าวว่า นักการเมืองที่พึงประสงค์จะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการปกครองและการบริหาร เข้าใจลึกซึ้งถึงปรัชญาการปกครองแบบประชาธิปไตย มีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกล เปิดกว้างรับฟังความคิดหลายๆ ฝ่าย มีจริยธรรมและมีศีลธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจริยธรรมและจรรยาบรรณทางการเมืองไม่ทำลายหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย อุทิศชีวิตเพื่อประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติ ไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวง ไม่มุ่งกอบโกยผลประโยชน์โดยใช้ตำแหน่งอำนาจที่ครองอยู่ และอริสา เหล่าวิชยา (2556, หน้า 57-62) การมีอิทธิพลต่อการสนับสนุนทางการเมืองทำให้สามารถเป็นผู้นำการแสดงความคิดเห็นหรือได้รับคะแนนเสียงสนับสนุนจากพรรคอื่นๆ รวมถึงประชาชนที่พร้อมให้การสนับสนุนด้วย พีระศักดิ์ หินเมืองเก่า (2537, หน้า 25) พูดถึงการวิเคราะห์พฤติกรรมของนักการเมืองว่าเมื่อต้องการจะเข้าใจนักการเมืองให้ถ่องแท้จำเป็นจะต้องวิเคราะห์พฤติกรรมทางการเมืองให้เข้าใจอย่างละเอียดลออ จำเป็นที่จะต้องพิจารณาตรวจสอบสิ่งเร้าในปัจจุบัน ผลกระทบของบุคลิกภาพในการเลือกสิ่งเร้าตลอดจนข้อสมมติ 3 ประการคือความเชื่อ ทัศนคติ

และความต้องการทางสรีรวิทยาและจิตวิทยา เพื่อจะช่วยให้เราเข้าใจถึงสิ่งซับซ้อนของกระบวนการ ซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมทางการเมืองได้เป็นอย่างดีและ จะทำให้เข้าใจดียิ่งขึ้น

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้วิจัยสรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ในการศึกษาการวิเคราะห์ภาพลักษณ์นักรการเมือง ในปัจจุบันกับการยอมรับของประชาชนในจังหวัด ชัยภูมิ อันประกอบไปด้วย

1.1 ควรมีการส่งเสริมให้มีการจัด เสวนาหัวข้อภาพลักษณ์ของนักรการเมืองในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดพัฒนาภาพลักษณ์ของนักรการเมือง ในจังหวัดชัยภูมิอย่างจริงจัง

1.2 ควรมีการส่งเสริมให้เกิดการ เรียนรู้การยอมรับนักรการเมืองของประชาชน ในจังหวัดชัยภูมิอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดการพัฒนา ศึกษาหาข้อมูล โดยเฉพาะนักรการเมืองหรือ ผู้ที่สนใจที่จะเตรียมตัวเข้าสู่วงการเมือง

1.3 ควรมีการให้ความรู้แก่นิสิต นักศึกษาและประชาชนในการพิจารณาเลือกสรร นักรการเมืองทุกระดับได้อย่างถูกต้อง

1.4 ภาพลักษณ์ของนักรการเมือง ในปัจจุบัน คือภาพลักษณ์ที่มีอยู่จริงและเป็น เอกลักษณ์ส่วนตัวของนักรการเมือง ซึ่งสามารถ ปรับปรุงพัฒนาได้แต่ปัจจัยการยอมรับของ ประชาชนเป็นความต้องการของคนจำนวนมาก ที่มีสิทธิในการเลือกนักรการเมือง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย ครั้งต่อไป

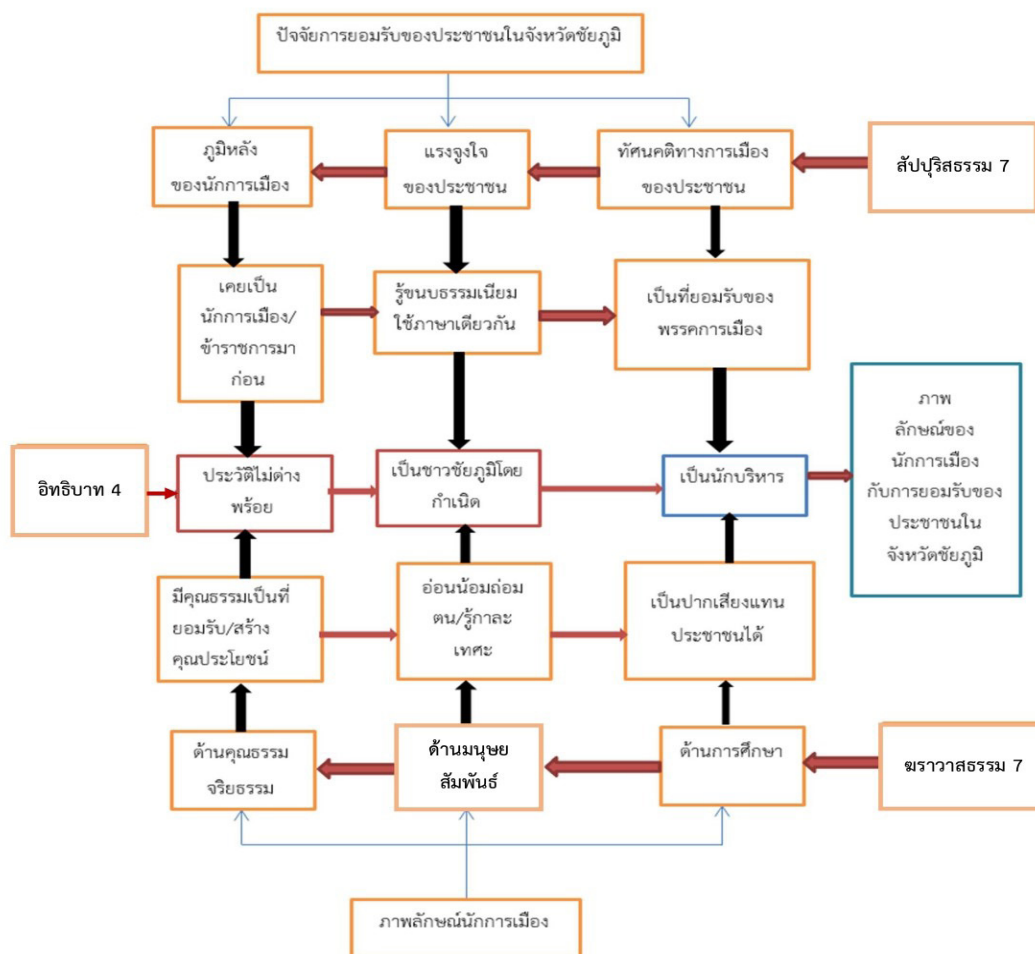
2.1 ควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปศึกษา เพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และถูกต้องใน การนำเสนอผลงาน

2.2 ควรนำการศึกษาภาพลักษณ์ นักรการเมืองในปัจจุบันกับการยอมรับของ ประชาชนในจังหวัดอื่นด้วย เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ ว่ามีประสิทธิภาพหรือแตกต่างกันหรือไม่

2.3 ควรศึกษาภาพลักษณ์ของ นักรการเมืองในปัจจุบันกับการยอมรับของประชาชน โดยให้ความสำคัญกับนักรการเมืองระดับชาติเพื่อนำ ข้อมูลมาบูรณาการให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ต่อไป

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสรุปเป็น องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2539). *แนวคิดการปฏิรูปการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: เอเชียเพรส.
- เกรียงศักดิ์ โลหะชาละ. (2533). *การสร้างภาพลักษณ์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ใจทิพย์ ศรีประกายเพชร. (2537). *การศึกษากลยุทธ์การประชาสัมพันธ์และประสิทธิผลการสร้างภาพลักษณ์ของโครงการดาวเทียมไทยคม*. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ธนะชา ตรีรัตน์. (2559). *นักการเมืองกับแบบแผนการนำเสนอและปกป้องภาพลักษณ์ผ่านหนังสือพ็อกเก็ตบู๊คประเภทอัตชีวประวัติ*. (การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรทิพย์ พิมลสินธุ์. (2540). *ภาพพจน์นั้นสำคัญยิ่ง: การประชาสัมพันธ์กับภาพพจน์*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ประกายพริก.
- พีระศักดิ์ หินเมืองเก่า. (2537). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของกำนันผู้ใหญ่บ้าน: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภออย่างชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2543). *การเมืองการปกครองของไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุวัฒน์ ทองธนากุล. (2548). *ภาพลักษณ์นักการเมือง*. เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/daily/detail/9480000071269>
- อริสา เหล่าวิชา. (2556). *ภาพลักษณ์นักการเมือง*. *วารสารนักบริหาร*, 33(2), 57-62.
- Yamane, T. (1967). *Elementary sampling theory*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.

